

To og tyvende Møde.

Fredagen den 31te Oktober Kl. 1.

Sekretaren, Bønsløkke, oplæste Protokollen for forrige Møde, som derefter blev underskrevet.

Den eneste Sag paa Dagsordenen var:

Fortsettelse af 1ste Behandling af Forslag til Lov om Sparekasser.

Scavenius: Endstjøndt Forhandlingen om denne Sag jo er trukken noget ud, og stjøndt jeg neppe vil have noget videre Nytt at sige, vil jeg dog, da jeg nu engang paa et tidligere Stadium af Forhandlingerne har bedet om Ordet, alligevel tillade mig at sige et Par Ord om min Stilling til denne Sag. Da jeg fik at se Betænkningen fra den Kommission, som har været nedsat om Sparekasserne, og dernæst den meget ærede Ministers Lovforslag, saaledes som det ifjor blev forelagt i Landsstinget, vil jeg ikke negte, at mit første Indtryk var det, at jeg for min Del vilde være en ubetinget Modstander af en saadan Lov, idet det forekom mig, at hele Lovforslaget tilsigtede et Indgreb i private Forhold, som ikke forekom mig nødvendigt. Jeg vil imidlertid bekjende, at jeg ved nærmere, saa godt jeg kunde, at have sat mig ind i de herhenhørende Forhold, er kommen til et noget andet Resultat, saaledes at jeg ligesom flere andre Lædere, der have haft Ordet i denne Sag, vil kunne gaa ind paa og anbefale det høje Thing at gaa ind paa en væsentlig Del af Loven, hvortilmod ganske vist en anden og maatte i Manges Dine lige saa væsentlig Del er af en saadan Bestaffenhed, at jeg ikke vil være istand til at give den min Stemme eller i det Hele at give et Lovforslag, hvori noget Saadant staar, min Stemme. Sparekasserne, som for en Snes Aar siden bestyrede lidt over 50 Millioner Kr., ere nu vovede op til at have under deres Bestyrelse over 200 Millioner Kr. Det er altsaa ganske naturligt, da de saaledes ere vovede op til at blive en Magt i Samfundet, at Samfundet tænker paa at have noget Indseende med dem. Sparekasserne have, saaledes som de have udvirket sig hertilands, to Formaal, for det Første at fremme Sparfommeligheden ved at yde et Gjemmesked for Landets Indbyggeres opsparede Penge, og dernæst at tjene som Laanekasser for al Nærings her i Landet, særligt paa Grund af de Forhold, som ere hertilands, for Agerbruget. Det er altsaa særdeles vigtige Interesser, som det her gjælder om, og man maa vel sige, at selv om man kom til den Anstuelse, at det vilde være hensigtsmæssigt og rigtigt at gribe ind fra Lovgivningens Side, maa dette dog ske paa en saa for-

sigtig Maade, at ingen af disse Interesser tager Skade. Det, som i saa Henseende — deri er jeg fuldstændig enig med den ærede Minister — kan fordras af Sparekasserne, er en saa fuldstændig Sikkerhed, som det efter menneskelige Forhold er muligt at faae. Nu kan man imidlertid spørge — og det maa man dog først gjøre sig klart —: er denne Sikkerhed ikke allerede tilstede, og jeg ser ikke rettere, end at man ad Erfaringens Vej ikke kan komme til det Resultat, at Sikkerheden ikke er tilstede. Vi have indtil dato kun haft eet Exempel paa, at en Sparekasse har været nødsaget til at likvidere eller i alt Fald at gjøre Skridt henimod Likvidation, og selv i dette ene Tilfælde led Sparerne intet Tab. Det er muligt, saaledes som Sparekassekommissionen i sin Betænkning har antydet, at man ved en nøie Undersøgelse af alle bestaaende Sparekasser maatte kunde finde enkelte, der ikke ere saa solvente som ønskeligt. Det er muligt, men noget Bestemt vide vi ikke herom, og Erfaringen har i alt Fald ikke viist noget Saadant. Det forekommer mig altsaa, at skal det forsvares at gaa til Indskrænkninger i den hidtil bestaaende fuldstændige Frihed for Sparekassbestyrelserne, maa man henvise til almindelige Betragtninger om Sagens Natur i og for sig. Der har været en Tid, og stjøndt det ikke er længe siden, er den stærkt paa Retur, hvor det blev betragtet som en selvfølge Sag, at enhver Indskrænkning fra Statens Side i de frie Kjørelser var uberettiget. Mod denne Anstuelse er der indtraadt en Reaktion, som jeg ikke negter, at jeg for mit Vedkommende anser for uheldig. Men det er faktisk, at der er indtraadt en Reaktion i saa Henseende. Den tidligere Anstuelse var vel ganske naturlig fremkommen ved Indtrykket af det gamle absolutistiske faderlige Regiment. Ligesom man fordras og arbejdede paa at faae politisk Frihed, saaledes fordras man en Sprengning eller i alt Fald en Løsning af alle Baand, der kunde trykke paa Omsætningen paa en eller anden Maade. Den politiske Frihed har man erhvervet i større eller mindre Grad i de fleste Lande i Europa, og en Del af de gamle Baand ere ogsaa blevne løste. Det kan gjerne være, at enkelte ere løste, som man hellere maatte have ladet blive eller i alt Fald have omordnet uden fuldstændig at skjære dem over. Men nu synes det ganske sikkert, som om man efter at være kommen i Besiddelse af den politiske Frihed tænker paa selv at benytte denne politiske Frihed til at indføre nye Baand og nye Indsnøringer af de frie Kjørelser og det saavel paa det aandelige som paa det materielle Gebet. Det viser sig i andre Lande og er begyndt at vise sig her og vil naturligtvis vise sig mere i Fremtiden. Jeg skal i Forbigaaende bemærke, at uden at jeg ialtselv selv tror, at jeg staar paa et saa doctrinært Standpunkt, at jeg ubetinget vil hævde den abstrakte Frihed i alle Forhold, tror jeg at kunne